

Цюпак, І.М. Вісник прикарпатського університету. [Текст] / І.М. Цюпак // Педагогіка. - Вип. XL. Ч. 2. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2011. – С. 61-62.

УДК 373.2.031

Цюпак І.М.

ББК 74.200

Ц-98

СТАНОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У МІСТІ ХЕРСОНІ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ МАЙСТРІВ

У статті розкрито особливості становлення дошкільного виховання у місті Херсоні на прикладі діяльності педагогічних майстрів. Описано внесок педагогів-вихователів у розвиток дошкільної освіти у місті Херсоні. Розкрито зміст персоналій “Д. Я. Фрейман”, “Є. Г. Розенблат”, “А. І. Лохновська”, поняття “педагог”.

Ключові слова: Д. Я. Фрейман, Є. Г. Розенблат, А. І. Лохновська, педагог.

Постановка проблеми. У ХХ ст. науково-технічна революція, поява величезного обсягу інформації, значне збільшення її джерел змінили умови засвоєння знань у сучасному світі, а отже, змінили вимоги до педагогічної майстерності вихователя: знання методики перестає бути основною функцією вихователя — він має знати, як навчати й виховувати, найефективніше реалізувати мету й завдання навчально-виховного процесу, зберегти здоров'я дитини та пристосувати до непередбачуваних змін у суспільстві. Прикладом цьому слугує педагогічна спадщина виховательок Херсона, які у часи Великої вітчизняної війни не полишили своєї справи.

В історії української педагогічної думки питання педагогічної майстерності вихователя разом із іншими питаннями навчально-виховного процесу посідало одне з провідних місць у творчості видатних педагогів. Саме тому вивчення передового педагогічного досвіду, особливо в зіставленні з тогочасними змінами у країні, є неабияким надбанням сучасності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню педагогічної спадщини видатних педагогів України присвятили свої праці науковці

Т.Поніманська, І.Бех, Н.Дічек, В.Деркач, Л.Артемова, К.Крутій, І.Зязюн, С.Максимюк, П.Блонський, М.Веркалець, О.Сухомлинська, Д.Чередниченко, М.Ярмаченко та ін. Вивчення надбань, ідей провідних педагогів минулого розкривають перед педагогом-новатором картину становлення та розвитку дошкільної педагогічної думки, майстерності, вміння пристосовуватися до змін у політиці, економіці та культурному житті країни.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Нині не існує роботи, яка ґрунтовно висвітлювала б особливості становлення дошкільного виховання у місті Херсоні на прикладі діяльності педагогічних майстрів.

Мета статті: розкрити специфіку становлення дошкільного виховання у місті Херсоні на прикладі діяльності педагогічних майстрів.

Реалізація поставленої мети вимагає розв'язання таких завдань:

1) розкрити внесок педагогів-вихователів у розвиток дошкільної освіти у місті Херсоні.

2) здійснити аналіз персоналій “Д. Я. Фрейман”, “Є. Г. Розенблат”, “А. І. Лохновська” та поняття “педагог”.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічне життя Херсонщини розвивалося за рахунок видатних педагогів та діячів дошкільної освіти, які зробили вагомий внесок у розвиток навчально-виховних закладів для дітей дошкільного віку, видавали посібники, організували методичні об'єднання, підготовчі курси та з'їзди, ділилися своїм досвідом, розкривали секрети педагогічної майстерності. Особлива увага приділяється таким педагогам-вихователям, майстрам своєї справи як Д. Я. Фрейман, Є. Г. Розенблат, А. І. Лохновська.

Діна Яківна Фрейман – одна з перших організаторів музичної виховної роботи в дитячих садках м. Херсона. У кожне заняття вкладала майстерність, хист вихователя, прагнула розвинути музичні здібності у дітей, прищеплювала любов до всього прекрасного на землі. 39 років свого життя присвятила вона

благородній справі вихователя, 12 років керувала міським методичним об'єднанням музичних керівників, навчала молодих спеціалістів, передавала їм свої знання, досвід і вміння (приблизно з кінця 20-х до кінця 60-тих років) [1].

Д. Я. Фрейман написала для дітей музичні твори – “Новорічний вальс”, “Дитячу польку”, “Пісню Снігуроньки” та ін., які діти охоче слухають і виконують через їхню зрозумілість і близькість уподобанням малят. За свою чесну, наполегливу працю Д. Я. Фрейман неодноразово нагороджувалася почесними грамотами; її творчі успіхи знаходили жвавий відгук і схвалення [1].

Єлизавета Григорівна Розенблат 16-річною дівчиною в 1917 році почала працювати до дитячого закладу “Домашнє вогнище”. Педагог любила приносити дітям радість, шила й одягала ляльок, співала і танцювала для малят, водила їх на прогулянки. Завідувач закладу була незадоволена її роботою, вважаючи, що дітей робітників не варто розважати, їх треба лише готувати до праці, а метою Є. Г. Розенблат – було врятувати життя дітей. Вихователь проводила з ними різноманітні заняття: музичні, малювання, ліплення, ігри [4].

У 1925 році перейшла працювати у дитячий садок при заводі ім.Комінтерну, який організувало Чорноморське пароплавство. Працюючи у цьому дитсадку, стала ініціатором створення перших методичних об'єднань вихователів, де педагоги зачитували плани виховної роботи, ділилися думками про правильне виховання дітей [4].

У 1930 році Є. Г. Розенблат закінчила в Харкові курси підготовки методистів. Брала активну участь у “Дошкільному поході”, організовувала виступи дітей на виробництві, у клубах, літніх театрах, влаштовувала виставки дитячих робіт. Через брак кадрів Єлизавета Григорівна зустрічалася з матерями і залучала їх до роботи з дітьми. У 1932 році вона вступила до Одеського педагогічного інституту, який успішно закінчила. Розповідала своїм колегам про важливість набуття спеціальної педагогічної освіти; її робота не минула даремно: більшість вихователів заочно стали навчатися у Харківському педагогічному інституті [4].

У 1936 році Є. Г. Розенблат очолила методичну роботу серед працівників дитячих садків; керувала методичним кабінетом на громадських засадах. Організовувала річні курси з підготовки вихователів дитячих садків, на яких була активним лектором. Велика вітчизняна війна призупинила її діяльність у м.Херсоні через евакуацію до Середньої Азії, де вона і продовжувала працювати з дітьми. По закінченню війни Єлизавета Григорівна повернулася до м.Херсона у рідний дитячий садок ім.Комінтерну. На методичному об'єднанні, була постійним керівником, передавала свій досвід роботи, показувала на практиці як треба працювати з дітьми. Особливим виявився її хист до навчання дітей зображувальної діяльності та фізичного виховання, зокрема загартування дітей. У 1955 році Є. Г. Розенблат вручено значок "Відмінник народної освіти УСРС" [4]

Із спогадів А. І. Лохновської, виховательки дитячого будинку для дітей іспанських республіканців у м.Херсоні (1937-1944 рр.) про педагогічну діяльність щодо організації навчально-виховної роботи з іншомовними дітьми дошкільного віку: "Цим дітям потрібна була щира материнська любов, турбота, увага, тепло і ласка, щоб відвернути їх від туги і переживань від розлуки і втрати рідних і близьких. У мене була наймолодша група у віці від 3 до 6 років. Багато доводилося додавати зусиль, терпіння, щоб вивчити характер і зрозуміти кожну дитину окремо і увесь колектив дітей, увійти в їх довіру, зацікавити їх. ...Іспанські діти дуже товариські, вони швидко здружилися з піонерами і школярами Херсона, це полегшило і прискорило вивчення і розуміння російської мови. Для маленьких дітей був організований гурток "Умілі руки". Діти дуже любили працювати з глиною, папером, грали в рухливі і настільні ігри, здійснювали прогулянки, спостереження в природі, на річці, кожна дитина могла знайти собі заняття до душі і бажанню. ...У дитячому будинку була хороша художня самодіяльність, керував вихователь іспанець Хосе Морено. З художньою самодіяльністю часто виступали на підприємствах, у Палаці піонерів, у військових частинах, у театрі. Діти дуже любили співати російські

пісні, не дивлячись на те, що їм було дуже важко учити текст пісень. Любили слухати і читати вірші і казки. Уся робота по групах в дитячому будинку була спланована так, щоб кожен міг займатися цікавою і корисною справою. ...У 1941 р. після закінчення навчального року, 10 червня, дитячий будинок – колектив дітей і співробітників – виїхав у Цюрупинськ на відпочинок до піонертабору біля лісу, де були організовані цікаві походи, ігри. Діти відпочивали, фізично міцніли, загартовувалися” [2].

До директора школи та працівників зверталися з проханням із Києва написати про їхній досвід роботи з іноземними дітьми, для поширення його в дитячих будинках іспанських дітей у Києві, Одесі, Євпаторії, але завадила Велика Вітчизняна війна, яка стала причиною евакуації 19 серпня 1941 р. дитячого будинку на Північний Кавказ в П'ятигорськ [3, 219; 2].

У кінці 1944 р. А. І. Лохновська свою групу дітей відвезла в іспанський дитячий будинок у Сонцегорську [2].

Висновки. Нині, коли в державі відбуваються різноманітні перебудови, які торкаються всіх сторін життя суспільства, особливо важливо усвідомити передовий педагогічний досвід вихователів, методистів, працівників дошкільної освіти. Вивчаючи їхні досягнення, можна оцінити вагомий внесок педагогів попередників у розвиток навчально-виховного процесу систему дошкільних закладів Херсонщини з метою впровадження їх у сучасний навчально-виховний процес.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в з'ясуванні ефективних форм, методів упровадження надбань минулого для модернізації дошкільної освіти ХХІ століття.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Глазова С. Вогонь полум'яного серця (стаття)/ С. Глазова// Дошкільне виховання. - 1967. - № 12.- С. 6.

2. История в документах: “Из воспоминаний А. И. Лохновской, воспитательницы детского дома для детей испанских республиканцев в г.

Херсоне” [Електронний ресурс] Режим доступу:
<http://www.mycity.kherson.ua/istoriya/1918-1937-gody/1937-god.html#main>

3. Коротецкий А.А. Летопись Херсона (учебное пособие)/ А.А. Коротецкий. – Херсон, 2004. – 284 с.

4. Лавриченко Н. Ї життя віддане дітям (стаття)/ Н.Лавриченко// Дошкільне виховання. - 1967. - № 12.- С. 7-8.

Цюпак И.Н.

*СТАНОВЛЕНИЕ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ В ГОРОДЕ
 ХЕРСОНЕ НА ПРИМЕРЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ
 МАСТЕРОВ*

В статье раскрыты особенности становление дошкольного воспитания в городе Херсоне на примере деятельности педагогических мастеров. Описан вклад педагогов-воспитателей в развитие дошкольного образования в городе Херсоне. Раскрыто содержание персоналий "Д. Я. Фрейман", "Е. Г. Розенблат", "А. И. Лохновська", и понятие "педагог".

Ключевые слова: Д. Я. Фрейман, Е. Г. Розенблат, А. И. Лохновська, педагог.

Tsyupak I.N.

*FORMATION OF PRE-SCHOOL EDUCATION IN KHERSON ON THE
 EXAMPLE OF MASTERS' TEACHING*

In the article are pointed out the features of formation pre-school education in the city of Kherson on the example of teaching artists. The contribution of teacher-educators in the development of preschool education in the city of Kherson is described. The terms of persons "D.Y. Freiman, " "E.G. Rosenblatt", "A.I. Lohnovska", and phenomenon "teacher" are disclosure.

Keywords: D. Y. Freiman, E. G. Rosenblatt, A.I. Lohnovska, teacher.